

Finansministeriet

Malax kommuns utlåtande över utkast till ändring av kommunstrukturlagen

Bakgrund

Finansministeriet har den 17 januari 2014 sänt till kommunerna en uppdaterad begäran om utlåtande över utkastet till ändring av kommunstrukturlagen. Enligt förslaget utökas med beaktande av de ramvillkor som anges i grundlagen statsrådets behörighet i fråga om kommunsammanslagningar i sådana enhetliga pendlings- eller samhällsstrukturella områden, som avses i 4d § 3 mom. i kommunstrukturlagen.

Utlåtandet ska ges senast 31.3.2014. I remissen begärs utlåtande om utkastet i allmänhet och i synnerhet om följande frågor: stadsregionsgrunderna, förfarandena, gränserna för statsrådets behörighet samt konsekvensutvärderingen. Malax kommun har valt att svara på dessa som en helhet.

Utlåtande

Malax kommun anser att regeringen inte skall avge en proposition till riksdagen i enlighet med det nu aktuella förslaget, eftersom utkastet enligt vår mening innehåller flera brister.

Om regeringspropositionen ändå lämnas till riksdagen för behandling är det nödvändigt att riksdagens grundlagsutskott avger ett utlåtande om det aktuella lagförslaget där de åtminstone tar ställning till bland annat de språkliga rättigheterna, den lokala självstyrelsen och grunderna för områdesindelning för kommunerna. Regeringspropositionen bör i sådana fall även behandlas i grundlagsordning.

Innan propositionen avges bör även utvärdera propositionens inverkan på de redan godkända stadgandena i kommunstrukturlagen och på de kommunreformprocesser som redan pågår med stöd av kommunstrukturlagens bestämmelser.

Malax kommun påpekar att:

- förslaget strider på ett avgörande sätt mot principen om den kommunala självstyrelsen och medborgarnas rätt att besluta om kommunala ärenden, vilket Malax kommun ser som grundpelare i vårt demokratiska system och som vi värnar om. Förslaget strider mot grundlagen. Malax kan inte omfatta att skrivningen "*kommunindelningsutredarens förslag om en sammanslagning av kommunerna har fått majoritetens sammanräknade understöd i de folkomröstningar som ordnats i de kommuner som kommunindelningsutredarens framställning gäller och som uppfyller stadsregionskriterierna*", eftersom det enligt vår mening leder till att beslutanderätten i ett ärende som gäller tvångssammanslagning överläts till invånarna i områdets centralort.

- för att lagförslaget ska kunna träda ikraft krävs en helhetsutvärdering av kommunstrukturlagen och att lagförslaget behandlas i grundlagsordning.
- i varken kommunstrukturlagen eller i det föreliggande ändringsförslaget har påvisats tillräckliga motiveringar, som gäller tryggande av medborgarnas grundrättigheter och tillräckliga grunder för att bryta mot grundlagsskyddet för den kommunala självstyrelsen. Varken de framförda grunderna eller de angivna kriterierna är objektiva; de innebär ett brott mot en jämställd behandling av kommuner och deras invånare. Geografiska grunder berättigar inte till den föreslagna ojämlika behandlingen av kommuner och till att undergräva ställningen och rätten till självstyrelse för kommuner.
 - En folkomröstning måste genomföras med respekt för kommungränser och medborgarnas röster måste få det värde som ställningen som självstyrande samfund innebär.
 - Att förbigå den kommunala självstyrelsen och kommuninvånarnas rätt till självstyrelse och att förlita sig på en regional folkomröstning strider entydigt mot Europarådets ramkonvention om skydd av nationella minoriteter samt mot Europarådets ministerråds rekommendation Rec (2004) 12.
 - Lagförslaget strider mot grundlagsutskottets ställningstagande att ändringar i kommunindelningen inte får påverka kommunernas språkliga ställning, mot grundlagsutskottets utlåtande i samband med reformen av statens regionalförvaltning och mot justitiekanslerns uttalande att språkliga rättigheter har en särställning framom t.ex. administrativ ändamålsenlighet och ekonomiska synpunkter.
- förslaget till proposition står i konflikt med kravet på en jämlik behandling av kommuner och kommuninvånarna genom att möjliggöra för kommunerna i huvudstadsregionen sådana lösningar som inte står till förfogande för övriga kommuner i Finland. Lagförslaget borde synligare ge möjlighet till kreativa lösningar, såsom gjorts i Tammerforsregionen.
- att konsekvenserna för säkrandet av de språkliga rättigheterna är gjorda på för kort sikt. En grundlig bedömning av konsekvenserna för de språkliga rättigheterna bör göras på lång sikt, antagande 20–30 år framöver. Enligt Justitieministeriets anvisningar ska man göra båda bedömningarna. Vid en granskning av konsekvenserna på längre sikt måste också förändringar i majoritetsspråket för tvåspråkiga kommuner med svenska som majoritet omfattas av bedömningen. Kommunindelningen får inte påverka kommunens språkliga ställning eller försämra språkgruppernas möjligheter att klara sig på sitt eget språk (GrUB/1998 rd), (GrUU 37/2006 rd), (GrUU 33/2009 rd).
- förslaget ger ingen lösning på de för kommunerna viktigaste kommunalekonomiska utmaningarna.
- förslaget har beretts på ett sätt som strider mot god förvaltning, förslaget är bristfälligt och inkonsekvent, motiveringarna är motstridiga, kriterierna är godtyckliga. Förslaget beaktar inte befintlig forskning, inte heller effekterna och resultaten av redan genomförda kommunsammanslagningar. Det nya förslaget om social- och hälsovårdens organisering bör tydligare koordineras med det föreliggande förslaget.

Malax kommun har i sina tidigare utlåtanden utgått genom frivilligt förfarande. Malax kommun motsätter sig tvångslösningar eftersom de ökar risken för politiska stridigheter, försvagar förmågan att fatta beslut och försämrar verksamhetens effektivitet. I värsta fall kan områdets förutsättningar till framgång försvagas betydligt. Tidigare utförda tvångssammanslagningarnas verkliga effekt och övriga problem som förorsakas har inte på något sätt utvärderats.

I Vasaregionen utarbetas för tillfället en plan för markanvändning, boende och trafik i området. Dessa områden tangeras i förslaget och kan skötas på frivillig väg. Likaså har regionen ett eget fungerande näringslivsbolag, VASEK.

Om förslaget till proposition godkänns innebär det att ett väsentligt avsteg görs från den rättsliga tradition och det tankesätt som ifrån den syn som representeras av forskning och rekommendationer av Europarådet enligt vilken en förnyelse av kommunstrukturen ska ske ”nerifrån och upp” i form av en gemensam beredning mellan kommuner och staten samt en gemensam syn på slutresultatet och enligt vilka tvång är en helt främmande metod i alla processer i internationella samhällssystem och ingripande i medborgarnas självstyrelse.

Malax kommun anser att det inte är motiverat att göra den första lagstadgade bedömningen av stadsregionkriterierna 2015 med beaktande av att alla de aktuella stadsregionerna gör en kommunfusionsutredning 2014 i vilka förutsättningarna för eventuella kommunfusioner redan grundligt analyseras. På basen av dessa utredningar har kommunerna senast under början av år 2015 fattat beslut om fusioner. Det är orimligt att inom mindre än ett år belasta kommunerna med nya utredningar över samma tema.

Malax kommun vill ytterligare framföra de allvarliga bristerna i förfarandet som strider mot språklagen.

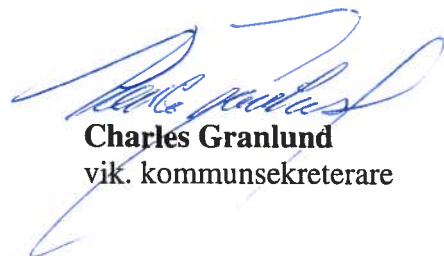
Finansministeriets begäran om utlåtande innehåller som material på svenska finansministeriets brev (4 sidor), lagförslaget (8 sidor), detaljmotiveringen till lagförslaget (13 sidor) och en sammanfattning av propositionens huvudsakliga innehåll (2 sidor).

Förslaget till proposition grundar sig på ett utkast, daterat 17.1.2014 med rubriken LUONNOS Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta, som omfattar 71 sidor. Förslaget finns endast på finska.

Malax den 31 mars 2014

Mikko Ollikainen
vik. kommundirektör

Charles Granlund
vik. kommunsekreterare